

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:

 dos.Z.İ.Məmmədov

“ ” “ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 060702 “Meyvəçilik” Magistr

Fakultet: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmləri

Fənnin adı: “İxtisas sahəsinin tarixi və metodologiyası” Təhsil Nazirliyinin 21 aprel 2021-ci il tarixli 615 sayılı əmri ilə qrif verilmişdir.

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: MİF-B02

Tədris ili: I (2023-2024)

Semestr: II

Tədris yükü (saat) : 30 saat Auditoriyadan kənar 15 saat, auditoriya saatı 15 saat (10 saat mühazirə, 5 seminar)

Tədris forması: Əyani. Magistr

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 2 kredit

Auditoriya № 314

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Hüseynov Həzər Ağahüseyn oğlu. a.e.ü.f.d. dosent

Məsləhət günləri və saati: V gün saat 14:00

E-mail ünvanı: lankaranbts@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III. Təvsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

1. M. Yusifov. “Bitkiçilik” Qanun nəşriyyatı. 2001. Dərslik
2. Həzər Hüseynov “Pomidorun daşınmaya və saxlanmaya yararlı sortlarının seleksiyası” Bakı. Mürəcim-2016
3. Qurbanov F.H. “Kənd təsərrüfatı bitkilərinin seleksiya və toxumçuluğu” Bakı-2001.
4. İbrahimov A. Qurbanov F.H. “Seleksiya və toxumçuluq” laborator-praktikum” Bakı 2012. 383 səh.
5. C. Əliyev. Z. Əkbərov. A. Məmmədov Bioloji müxtəliflik. Bakı, 2008
6. İ. Cəfərov. Fitopatologiya, Bakı 2012.
7. Quliyev R. Ə. Genetikanın əsasları ilə bitkilərin seleksiyası. Bakı, 2003.
8. Axundova E. M. Ekoloji genetica. Bakı, 2006
9. Бандина Г.В. Яблоков Ю.Н., Сницина С.М. «Семеноводство полевых культур». Л. Колос, 1983.
10. Гриб С.И. Семеноводство полевых культур. Минск Ураджай, 1994.
11. Гужов Ю.Л., Фукс А., Ватчек П. - Селекция и семеноводства культурных растений. М. Агропромиздат, 1991.
12. Гуляев Г.В. и Гужов Ю.Д. - Селекция и семеноводства полевых культур. М. Агропромиздат, 1987.
13. Инструкция по проведению апробации сортовых посевов. Агропромиздат, 1995.
14. İnternet resursları

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Tələbələri aqrar təsərrüfat bitkilərini tarixi və metodologiyası fənninin aktual problemləri ilə tanış etmək, kənd təsərrüfatının bu sahəsi üzrə müasir nailiyyətlərini, yeni texnologiyalarını və ekologiyaya təsir etmədən müxtəlif ekoloji şəraitlərdə onların məhsuldalığını və məhsulun keyfiyyətini yüksəltmə yollarını aşılamaqdı.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

- Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

10 bal – tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;

- 9 bal – tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;

- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

- 7 bal – tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;

- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür;

- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var;

- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhflərə yol verir;

- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;

- 0 bal – tələbənin suala cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən aşağı olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək

X. Təqvim mövzu planı: II semestr. mühazirə - 10 saat, laboratoriya - 5 saat

№	Mühazirə mövzuları	Mühazirə	Tarix
1	Mövzu 1. Əkinçiliyin elmi əsasları və inkişaf tarixi Plan: 1. Əkinçiliyin inkişaf tarixi. 2. Əkinçiliyin əsas istehsal sahələri. 3. Əkinçiliyin məqsədi və qarşısında duran vəzifələr. 4. Əkinçiliyin digər elmlərlə əlaqəsi. Ədəbiyyat və mənbə: [1, 2, 3.5.9.10.12.14]	2	
2	Mövzu: 2. Əkinçiliyin inkişafının əsas istiqamətləri və başlanğıc materiallar. Plan. 1. Əkinçiliyin əsas istiqamətləri 2. Əkinçilik sisteminin əsas bölmələri 3. Dövlət və özəl əkinçilik 4. Əkinçilikdə başlanğıc materialın növləri 5. Başlanğıc materialda dəyişkənliyin qanunauyğunluğu 6. Mədəni bitkilərin mənşə mərkəzləri 7. Əkinçilikdə seçmə üçün dəyişkənlik mənbələri 8. Bitkilərin əlamət və xüsusiyyətləri Mənbə: [1.4.5.6.7.9.10.11.14]	2	
3	Mövzu:3 Əkin təcrübələri, onların təsnifatı və metodologiyası Plan: 1. Əkin təcrübələrində müşahidə metodu 2. Əkinçilikdə laboratoriya metodu 3. Əkin təcrübələrində vegetasiya metodu 4. Əkin təcrübələrində lizimetriya metodu 5. Əkinçilikdə tarla metodu 6. İstehsalat şəraitində tarla təcrübələri Mənbə: [1.3.5.8.9.10.12.14]	2	
4	Mövzu: 4. Əkinçilikdə hibridləşmə və onun növləri Plan. 1. Əkinçilikdə növdaxili hibridləşmə 2. Qeyri-qohum çarpazlaşma-autbridinq 3. Qohum çarpazlaşma-inbridinq. İnbridinq haqqında anlayış 4. Bitkilərdə uzaq hibridləşmə 5. Uzaq hibridləşmənin seleksiyada əhəmiyyəti və istifadəsi 6. Uzaq hibridləşmədə İ.V.Miçurinin işlərinin əhəmiyyəti 7. Müxtəlif növlərin çarpazlaşmasında çətinliklər 8. Əkinçilikdə vegetativ hibridləşmə Mənbə: [1.3.5.8.9.10.13.14]	2	

5	Mövzu: 5.Əkinçilikdə toxumçuluğun inkişafı və metodologiyası Plan. 1. Toxum haqqında anlayış və onun elmi əsasları 2. Əkinçilikdə toxumçuluğun məqsəd və vəzifələri 3. Toxumçuluğun nailiyyətləri və inkişafı 4. Elit toxumların yetişdirilməsinin metodologiyası 5. Hibrid toxumların yetişdirilməsi 6. Hibrid qarğıdalı toxumlarının istehsalı Mənbə: [1.4.6.8.9.10.12.13.14]	2	
	Cəmi:	10	

Seminar-məşğələlər

		Saat	Tarix
1	Əkin təcrübələri və onların metodologiyasının öyrənilməsi	2	
2	Əkinçilikdə seçmə üçün dəyişkənlik mənbələrinin öyrənilməsi	2	
3	Bitkilərin elit və hibrid toxumlarının təyini	1	
	Cəmi	5	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Tələbələr "İxtisas sahəsinin tarixi və metodologiyası" fənnini öyrənməklə, problemlərini, məqsəd və vəzifələrini, onun tədqiqat üsulları və metodlarını, müasir informasiya texnologiyalarına çıxışı təmin etmək, mövzu üzrə yeni tətbiq edilən texnologiyaların nailiyyətlərini mənimsəmək, tədris təcrübə sahəsində həyata keçirilməsini öyrənməkdən ibarətdir

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri

FTN 1. Azərbaycan Respublikasının təbii şəraiti və müxtəlif bölgələrində əkinçilik sistemlərinin xüsusiyyətlərinə bələd olmaq.

FTN 2. Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlardan səmərəli istifadə olunması bacarıqlarına yiyələnmək.

FTN 3. Ənənəvi və müasir əkinçilik sistemlərini aqroekoloji və iqtisadi cəhətdən qiymətləndirə bilmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv suallar

I Kollektiv sualları

1. Əkinçiliyin inkişaf tarixi.
2. Əkinçiliyin əsas istehsal sahələri.
3. Əkinçiliyin məqsədi və qarşısında duran vəzifələr.
4. Əkinçiliyin digər elmlərlə əlaqəsi.
5. Əkinçiliyin əsas istiqamətləri
6. Əkinçilik sisteminin əsas bölmələri
7. Dövlət və özəl əkinçilik
8. Əkinçilikdə başlanğıc materialın növləri
9. Başlanğıc materialda dəyişkənliyin qanunauyğunluğu
10. Mədəni bitkilərin mənşə mərkəzləri

II Kollektiv sualları

1. Əkin təcrübələrində müşahidə metodu
2. Əkinçilikdə laboratoriya metodu
3. Əkin təcrübələrində vegetasiya metodu

4. Əkin təcrübələrində lizimetriya metodu
5. Əkinçilikdə tarla metodu
6. İstehsalat şəraitində tarla təcrübələri
7. Əkinçilikdə növdaxili hibridləşmə
8. Qeyri-qohum çarpazlaşma-autbriding
9. Qohum çarpazlaşma-inbriding. İnbriding haqqında anlayış
10. Bitkilərdə uzaq hibridləşmə

XV. İmtahan sualları:

I Blok

1. Əkinçiliyin inkişaf tarixi.
2. Əkinçiliyin əsas istehsal sahələri.
3. Əkinçiliyin məqsədi və qarşısında duran vəzifələr.
4. Əkinçiliyin digər elmlərlə əlaqəsi.
5. Əkinçiliyin əsas istiqamətləri
6. Əkinçilik sisteminin əsas bölmələri

II Blok

7. Dövlət və özəl əkinçilik
8. Əkinçilikdə başlanğıc materialın növləri
9. Başlanğıc materialda dəyişkənliyin qanunauyğunluğu
10. Mədəni bitkilərin mənşə mərkəzləri
11. Əkinçilikdə seçmə üçün dəyişkənlik mənbələri
12. Bitkilərin əlamət və xüsusiyyətləri

III Blok

13. Əkin təcrübələrində müşahidə metodu
14. Əkinçilikdə laboratoriya metodu
15. Əkin təcrübələrində vegetasiya metodu
16. Əkin təcrübələrində lizimetriya metodu
17. Əkinçilikdə tarla metodu
18. İstehsalat şəraitində tarla təcrübələri

IV Blok

19. Əkinçilikdə növdaxili hibridləşmə
20. Qeyri-qohum çarpazlaşma-autbriding
21. Qohum çarpazlaşma-inbriding. İnbriding haqqında anlayış
22. Bitkilərdə uzaq hibridləşmə
23. Uzaq hibridləşmənin seleksiyada əhəmiyyəti və istifadəsi
24. Uzaq hibridləşmədə İ.V. Miçurinin işlərinin əhəmiyyəti

V Blok

25. Əkinçilikdə vegetativ hibridləşmə
26. Əkinçilikdə toxumçuluğun məqsəd və vəzifələri
27. Toxumçuluğun nailiyyətləri və inkişafı
28. Elit toxumların yetişdirilməsinin metodologiyası
29. Hibrid toxumların yetişdirilməsi
30. Hibrid qarğıdalı toxumlarının istehsalı

“İxtisas sahəsinin tarixi və metodologiyası” fənninin sillabusu 060702 Aqronomluq ixtisasının “Meyvəçilik” ixtisaslaşma tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Aqrar elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur. (“12” fevral 2025-ci il, protokol № 6)

Fənnin müəllimi:

dos. H.A.Hüseynov

Kafedra müdiri:

dos. İ.C.Kərimov